

VIATGE DETH CONSELHÈR SUBIRÀ TARA VAL O ERA PEREGRINACION ENTAR OTÈL TUCA

Aran. Çò que non a cap de merit, perque non se pòt demanar mens as nòsti politics. Eth problèma ei com se hè e com s'utilize partidisticament çò que se hè. Maquiavellicament se presente causes que non son o, per omission de transparéncia, se hè veir exits que son ua misèria deth punt d'enguarda d'un govèrn nacionau aranes, pr'amor que quinsevolh ajuntament de segona ac

tath sòn trabalh. Tamb sies milions de pessetes?

En qué calerà invertir

A primèra uelhada i a quate grani airaus en aquestes naues competéncias que calerà atier hènt despena: primèr, en recorsi umans; dusau, en documentacion administratiua que calerà confeccionar tant entà normalizà-la en tèma d'idiòmes com entà adequà-la tara Val; e, tresau, entà adequar eth nòste mon toristic tamb distintius autoctòns. Mès, ath delà, calerà pensar en materiau entara clientela sus tèmes d'inspeccion, per exemple, en qestions de reclamacions.

Tot açò que calerà hèr, s'ei que pensam en mentalitat d'autonomia aranesa e non coma simples gestors dera administracion catalana. E ei qu'era analisi politica e sectoriau mos pòrte ara conclusion que totemp se negòcie ara baisha; e ath delà, non transferéncias complètes -quen tèrmes politics nomenariem nacionaus- senon comarcaus.

Era Generalitat de Catalonha hè tamb Aran precisament çò que critique deth Govèrn estatutau. E des d'Aran toti caren.

Ua oposicion perduda

Eth conselhèr Subirà venguec a signar çò qu'era Comission Mixta de Traspassi Generalitat-Conselh auie aprovat. En aquesta Comission, ath delà deth sindic Barrera, de Víctor Leon e Francés Medan per equip de govèrn, i èren presenti es membres dera oposicion Emili Medan e Amparo Serrano.

Era oposicion aprovèc es transferéncias e tanben ac hec en darrèr plenari deth Conselh celebrat era darrèra setmana.

Quauquarrés a entenut ara oposicion criticar publicament aquesta sòrta de transferéncias?

Se hè ua lectura dera Lei d'Aran ara baisha e era oposicion ei dehòra de jòc.

Es grèuges comparatius toristics

Es avaluacions de transferéncias entà Aran son de mau hèr; primèr perque, plan soent son ampliacions de responsabilitats e quan se parle de mancances dera darrèra session se te ditz que tot ei complementat per ua session anteriora; mès, ath delà, se demòstres que maugrat tot manquen responsabilitats e pressupòst, se te ditz que cap de traspàs ei barrat e tot ei dubèrt ara renegociacion.

Mès eth hons dera question ei que tot açò de-

pen deth modèu de país e deth modèu d'autonomia que se vò.

Excelléncia Toristica

Eth conselhèr Subirà visitèc diuendres passat, abantes de vier tara Val, es òbres que s'a realizat ena Val de Boi a compdar deth Plan d'Excelléncia Toristica signat en 1997. Parlam d'ua inversion per part dera Generalitat de 180 milions de pessetes. S'invertís dera madeisha manèra ena Val?

Ua guida e dus postèrs

Era dusau part dera visita deth conselhèr Subirà consistic en presentar ath nòste sector ostalèr ua *Guida de sendèrs e pistes* e dus postèrs editadi per Torisme Val d'Aran e Torisme Catalunya.

Era presentacion se hec en otèl Tuca de Betren. Ua presentacion praubas e que non satisfec ath sector. Es otelèrs se trobèren ena sala, ath delà d'un pilèr de treballadors dera administracion publica, cares coneishudes dera nòsta societat, mès que non an arren a veir tamb eth mon toristic. E, ei que mès qu'ua trobada deth sector -eth conselhèr non salludèc personaument lèu cap d'otelèr o restaurador- çò qu'acabèc siguent ei ua trobada sociala ara nautada deth moment electorau en quau mos trobam.

Peregrinacion tar otèl Tuca

Era meca des presentacions d'aguesti dies son es sales der otèl Tuca.

Tant se son actes privadi de partits o coalicions, com actes institucionaus, era majoritat d'actes se hèn en aquest otèl.

Des actes privadi non n'auem arren a dider, mès des institucionaus dilhèu qu'ei un abús seguir utilizant eth madeish otèl. E non ei qu'ajam arren a dider deth potent *lobby* dera cadia HUSA ena Val, mès que calerie entèner qu'ua administracion ven imatge e es formes e es accions equitatives son importantes.

Era grana hèsta electorau ja ei començada e totes es fòrces politiques e coalicions despleguen fòrça activitat entà qu'eth ciutadan -ei a dider, eth votant- se fixe ena sua opcion politica.

Ja i a dus tipus d'acte public: es privats de partit entà presentar es candidats, e es institucionaus entà explicar quauqua accion de govèrn o de politica sectoriau.

Tot açò, plan soent batiat coma presentacion tara premsa, acabe siguent ua presentacion tara pròpria clientela.

Cession de competéncias

Eth viatge deth conselhèr d'Indústria, Comerç e Torisme dera Generalitat de Catalonha tara Val diuendres passat respon a tota ua promocion dera institucion catalana entà afortir era sua imatge e en tot sajar qu'es sòns ac sàpien capitalizar coma actiu entà presentar tar electorat. Ua practica qu'irrite ara oposicion, mès que cau dider qu'ei totaument legitima.

Eth sindic Barrera presente en public per segon viatge (o tàs mieis de comunicacion, que tanben vò dider en public) eth convèni entàs nauï traspassi en matèria de torisme tath Conselh Generau, en çò que tanh ara inspeccion tecnica d'establiments toristics. Aguest còp, totun, ac hè mès solemne e ne hè un acte institucionau ena Casa deth Senhor d'Arròs, sedença de sessions deth Conselh Generau.

Cession o traspassi?

Er objectiu semble aunèst e clar: beneficiar

aurie artenhut.

Enes tèmes toristics que mos tòque, era inspeccion tecnica ei ua transferéncia, maugrat que condicionada per un convèni de collaboracion tamb era rèsta de Catalonha; o sigue, que segontes coma se hèsque era lectura, sonque ei ua simpla cession que cristallize en un convèni. Tot plan complicat, mès cau lièger era letra petita entà entèner era importància dera jogada.

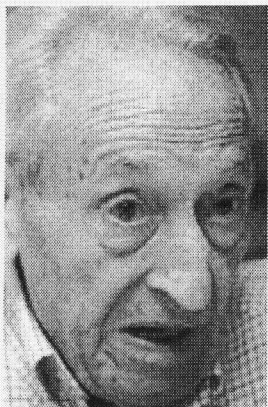
Traïts pera sinceritat o era descoordinacion, de Sindicatura se parlaue dera signatura d'un convèni.

E entà acabar d'entèner eth 'celh' politic d'açò qu'explicam, mos cau saber era dotacion economica de çò que se transferís o cedís. Sonque son sies milions de pessetes, que obviamet ei ua chifra importanta entà ua economia familiar, mès qu'ei ua misèria entà ua administracion autonoma com era aranesa.

Contiengut deth convèni de transferéncia

Eth Conselh Generau recep es competéncias d'inspeccion tecnica, autorizacion e classificacion des empreses toristics dera Val, que van des lotjaments toristics (empreses espleitadores d'apartaments toristics, otèls e pensions, residéncias cases de pagés e campings) enquia establiments de restauracion e empreses d'esports d'aventura.

Açò representarà, obviamet, dispausar d'uns recorsi umans entà formar aquest còs d'inspeccion. Poderà èster personau dejà contractat peth Conselh o nau personau; en tot cas, un còs administratiu que calerà capacitar en-

MORÍS ETH PRESIDENT DETH PSOE, RAMON RUBIAL

Eth president deth Partit Socialista Obrèr Espanhòl, Ramón Rubial, moric delànet ena sua demorança de Bilbao as 92 ans. Rubial moric tàs tres e mieja dera maitiada pr'amor d'ua insufisensa cardiorespiratòria. Tàs dotze e mieja se placèc ena sedença biscaïna era capelha ardenta entà qui auie estat

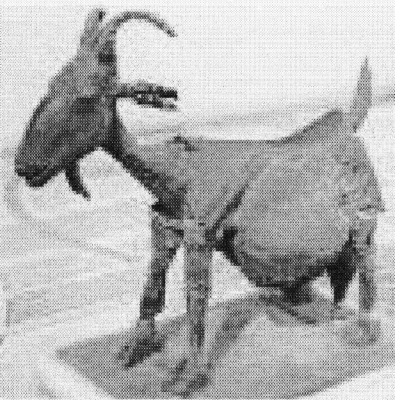
president deth PSOE d'ençà de 1976, pera quau passèren nombrosi líders socialistes e

d'auti partits e sindicats. D'ençà d'aqueth moment, un còp qu'era sua hilha Lentxu e era sua arrehilha Eider sigueren uns minutes soletes ena sala, i auec ua desfílada constanta de politics e ciutadans deuant deth ferètre de Rubial, caperat tamb ua tèla ròia e un drapèu socialista, un europèu e ua ikurrinha. Era sala ère presidida per ua fotografia de gran format der istoric socialista neishut en Erandi (Biscaia) e uns

pògui rams de flors des qu'envièren es agropacions socialistes der Estat espanhòl entà Bilbao. Era capelha ardenta, qu'arremassèc fòrça veterans socialistes biscaïns que viueren tamb Rubial, demorèc ena sedença deth PSE-EE de Biscaia enquias ueit deth ser, quan eth ferètre siguec portat enquiath Palai Forau, era sedença dera Deputacion de Biscaia. Justament, en aquest edifici, en 1978 Ramón Rubial siguec elegit president deth Conselh Generau Basc, eth govèrn preautonomic basc.

(Contunhe darrèr)

ERA BLAGADERA D'ARAN

...tamb perdon

TORISME NACIONAU

Com qu'en aguesta casa mos estimam eth conselhèr Subirà, li podem dèder qu'er aute dia, entre tant correligionari politic enes sales der otèl a on dan ua còca alapa, en tot predicar s'enganhèc e acabèc dident en un parlament ensucrat e familiar qu'eth piamontés ei ua varianta der occitan, hèn-se un embolh entre çò que se parle enes nomentades vals occitanes plaçades en Piamont e era varianta dialectau der italian que se parle en aguest parçan.

Es nòsti reportèrs atenti observèren (coma se ve ena fòto) com sautau

dera cagira eth coordinador dera OFEA, que non vò pas dider -coma diden tamb mala baua- era oficina de foment convergent, se non de foment der aranés.

Er illustrat Sans comentau era jogada tamb era directora dera escòla e de totes es 'escòles' dera Val. (Que, per cèrt, es males lengües diden que lèu a estat candidata electorau; maugrat que segurament non, perque coma toti sabetz ara illustra madama non li agrade èster eth mijò der ueu des moigudes). Donques ben, eth senhor Sans -coneishut 'otèlèr' de Betren- anèc tar acte toristic entà informà-se de com er afamat e exitós articulista e coordinador toristic promocione es causes, e prèner nòta de com non s'a de seguir er estil de cromanhon deth repudiat senhor 'Guèrra'. Mès s'eth coordinador nacionau occitan 'cantauè' en tota aquera moiguda convergenta, es qu'èren exotics qu'èren es caps des fòrces de seguretat dera Val.

Eth repudiat vò que quède clar qu'eth seguís auent fòrça, e com

que tà 'numerets' eth, va e se pòrte entà un acte toristic ne mès ne mens qu'es comandaments dera 'plaça' dera Guàrdia Civiù e der Exercit (vedetz fòto). Non seram pas nosati es que haram remoquet d'aguesti illustres senhors, e enquia ac vedem simpatic e civilizat que siguen en toti es *saraus*, mès: a on èren es deputats deth Parlament e dera Deputacion? (vedetz era fòto d'un aute acte a on òc que i ère eth deputat).

Hònts ben informades diden que 'Guèrra' ei un incompres e Jose L. un mala pèça. E ara que haram es aranesi sense auer en primèra hilada ar òme dur deth país? Sense John Wayne com espan-taram es *criatures*?

E ei que 'Guèrra' non mos lieg, perque apruprètz en numerò quaranta d'aguesta huelha parroquiau ja avisàuem de com acabarie politicament; e eth pujant tara tirolina, hèn-se er apolitic e er independent...

Se sap qu'es verds aleman -e açò non ei cap remoquet- demanaràn ath sòn Parlament que regule per lei es prètzhèts domestics e que se multe as òmes que non lauen era vaishèra. E açò qu'ei tostemp atau Joan, es sèties se lauen en casa e quan mos volgues parlar des tòns problèms politics ara *canalhesca*, miellhor que non mos convoques tamb papèr oficiau de plataformes de promocion toristica, pr'amor qu'alavetz eth personau se moleste. Personau que, en tot ajudar ara 'germaneta' democristiana, arribe tard tàs actes deth conselhèr de Torisme dera *Gene* e s'eth primèr deth grèmi non i é, èm perdudi, sustot ara que ja hè mès de 100 dies deth sòn nomentament e encara va d'incognit tamb era premsa.

A qui se ve erós, rejoinit e ben servit ei ath sindic. Aguest òme viu es actes politics coma

se siguesse en un platon de television (vedetz fòto). Cada dia qu'ei mès simpatic; males lengües diden qu'ei pr'amor d'ua teràpia zen que li cau seguir de resultes deth sòn primèr candidat de Quate Lòcs, que lo met nerviós. Quauquarrés s'imagina qu'obtinguen majoria es 'simbiotics' pujolistes-barreristes, e er *amo* e eth cunhadissim siguessen a pòrta barrada en equip de govèrn de sindicatura? Tronarie! Era oposicion se'n da compde deth tempèri e ar *amo* li hèn signes de complicitat, en tot voler dèder: èm tamb tu.

Tota ua esquizofrènia dera oposicion, que mos deishèc estonadi vedent com s'emportau a pilèrs -volgudament camufladi jos eth braç- es postèrs toristics de 'Guèrra'. E qu'ei domatge que non n'ajam constància fotografica.

Maugrat que criticam plan, non auem fòto perque mos minjàuem era inesvitabla còca qu'es HUSA mestren en cada acte electorau. Còca e chuc d'iranja d'esdejuar continentau -o nacionau, Campà?- que per fòrça qu'a ara premsa irosa, aumens ath sòn estomac, per tanta quimica.

Çò de mès divertit, totun, ère tota era tribu que portaue eth conselhèr catalan. Non a 'pèrta': un pòli -un mòsso tamb 'traje'- un chofèr tanben d'escòlta, un cap de premsa, un cap de protocòu, un cap de gabinet, un director generau, un delegat territorial, ath delà der

inestimable emparament d'ua assessora de premsa barcelonesa pagada pes aranesi, un cap de gabinet, un coordinador de torisme, dues techniques de torisme, un conselhèr repudiat pes sòns e un erós sindic. Tota aguesta *penha*, qu'ei un personau qualificat, imaginam que de mieja crube cadun ues 200.000

cuques mensuaus, mos còsten lèu tres milions mensuaus; uns 100.000 bitlhèts diadèrs. Proporcionament mès qu'eth postèr que presentèren.

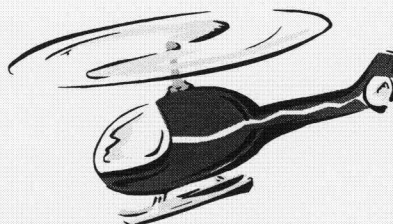
Apa! mos ditz er adònis de torisme, mès era responsa ei rapida: un aute dia pensetz enes impressors dera Val.

E ja qu'era oposicion ei *missing*, aumens que quauquarrés velhe per impressorpedanèu-ara-convergent. Mès tamb aguest senhor pòga *broma*, que li deuem sòs e mos proporcione eth papèr.

Guardatz per on, tant didé-mos que nosati alendam "vents unitents de Les" e acabam

estacadi de pès e m a n s tamb eth d i s t r i - buïdor de p a p è r deth sindic convergent.

Maugrat qu'aguesta autoritat non i a manèra que dèishe 'papèrs'. A veir s'auram de hèr com eth 'mostachet' de Les e hèr un diari en forma de vademecum entà que mos vengue eth *mandamàs* dera *Gene* responsable dera publicitat institucionau e alavetz se dignen a méter un anonci d'aqueri que pagam toti. Per cèrt, eth *Duarte-oficiau* arribèc en elicotèr tar acte de presentacion d'un *libre-privat* ena Val?

RAMÓN RUBIAL, ERA MEMÒRIA ISTORICA DETH SOCIALISME ESPANHÒL

Ramón Rubial Cavia, president deth PSOE d'ençà de 1976, representaue era memòria istorica deth socialisme espanhòl, en quau comencèc a militar en 1920, quan auie 14 ans e deth quau siguec maxim responsable en 'interior' pendent eth franquisme. Hilh d'un obrèr metallurgic e d'ua planchadora, Ramón Rubial neishèc eth 28 d'octobre de 1906 en Erandi, er unic municipi industriau e obrèr plaçat ena marge dreita dera ria de Bilbao, e tamb catorze ans comencèc a trabalhar de tornèr, ath madeish temps que s'afiliaue ara UGT. Dus ans dempús ingressèc tanben en PSOE. Tamb cinc ans, Rubial ja auie assistit en Bilbao en un mitin deth fundador deth PSOE e dera UGT, Pablo Iglesias. Siguec arrestat per primèr còp en 1930 pera Guàrdia Civiù en tot despartie en Bilbao eth manifest revolucionari de Jaca, mès non siguec processat, e en 1934 entrèc per primèr còp en preson pera sua participacion ena grèva d'octobre. Condamnat per sedicion, siguec empresoaat enquiara amnistia de dempús dera victòria deth Frònt Nacionau enes eleccions de 1936. Pendent era Guèrra Civiù espanhòla s'incorporèc tàs milicians e arrenhec eth grad de comandant e comissari dera XV Brigada. En hereuèr de 1937 siguec hèt presoèr en frònt d'Astúries e mès tard, en 1940, condemnat en conselh de guèrra as 14 ans. En 1945 siguec de nau arrestat e estèc en diuèrses presons e

batalhons de trabalh enquia 1957. En totau, passèc lèu vint ans empresoaat. Ramón Rubial se maridèc per poders en 1944, ja qu'ère confinat en Aranjuez e quan gessec dera preson era sua hilha Lentxu ja auie 12 ans.

Congrès de Suresnes

Era queiguda deth dirigent socialista Antonio Amat *Guridi* en 1958 lo portèc a aucupar eth cargue de màger responsabilitat laguens deth partit. Entre 1957 e 1972 (Congrès de Tolosa) Rubial, qu'emplegaue er àlies de *Pablo*, siguec membre dera sua executiua, pera sua apertienència ara Comission Executiva Interiora, e participèc en 1974 en Congrès de Suresnes, en quau ua naua generacion entestada per Felipe González, Alfonso Guerra e Nicolás Redondo se hec tamb era direccion deth PSOE. Tamb era recuperacion dera democràcia, Ramón Rubial presidic en 1976 tant eth Congrès dera UGT com eth deth PSOE, en quau siguec elegit president dera Comission Executiva, cargue qu'a mantiengut enquiara sua mòrt. Tanben a estat

president onorari dera Internacionau Socialista. A estat senador d'ençà de 1977, en tot arténher cada còp eth sòn escon en Biscaia, mens en ua legislatura ena que siguec nomentat peth Parlament basc. Ramon Rubial se convertic en unic *lehendakari* non-nacionalista en trigà-lo era Assemblea de Parlamentaris Basqui eth 17 de hereuèr de 1978 president deth Conselh Generau deth País Basc, eth govèrn preautonomic, dempús de ueit torns de votacions enes quaus auec coma adversari eth líder deth PNB, Juan de Ajuriaguerra. Pendent eth sòn mandat se gestèc er avantprojècte der Estatut d'Autonomia, se receberen es primères transferències e mostrèc era sua preocupacion pera violència d'ETA, en tot proposar un dialòg dirècte tamb era organizacion terrorista e, inclús, era sua legalizazion, e era grèva, prebotjada sustot pera crisi des sectors navau e metallurgic. Exercic eth cargue enquiath 9 de junh de 1979, quan lo substitusic Carlos Garaiketxea.

Edite ETH DIARI
Familia Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Euròpa des Pirinèus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num 5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail vivenciaaranesa@ctv.es

Editor e director : Joan-Ramon Colomines-Companys.
e-mail: jrcc@apdo.com

Informatica e dessenh: Marc Colomines i Nadal.

Equip de correctors: Xavier Gutierrez.

Equip comerciau: Ramon Agulló i Teixidor.

Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH DIARI
en Vielha. Tirada: 1000 exemplars.